

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ЦЕНТР КІБЕРБЕЗПЕКИ
КАФЕДРА КІБЕРБЕЗПЕКИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організаційно-правове забезпечення кіберзахисту»

освітня програма	Кіберзахист у сфері інформаційних технологій та кіберпросторі (ID 64490)
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
форма навчання	денна
статус навчальної дисципліни	обов'язкова
мова викладання	українська

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено на засіданні кафедри кібербезпеки від «02» 09 2024 року, протокол №. 15

Робочу програму навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньої програми

Завідувач кафедри кібербезпеки
ЦКБ ННІ ІБ СК НА СБ України
д.т.н., професор
«02» 09 2024 р.

Анастасія ВАВЛЕНКОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс	1
Семестр	1
Обсяг (<i>кредити ЄКТС/години</i>)	5 / 150
Кількість змістових модулів	4
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	22
семінарські заняття (СЗ)	32
практичні заняття (ПЗ)	-
лабораторні заняття (ЛЗ)	-
індивідуальні завдання (ІЗ)	-
самостійна робота (СР)	96
форма підсумкового контролю (<i>семестр</i>)	екзамен (1)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та основні завдання вивчення навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів системи спеціальних знань щодо забезпечення кібербезпеки в організаціях різної форми власності, вмінь і навичок практичного застосування галузевих нормативних документів у сфері забезпечення кібернетичної безпеки в умовах глобалізації інформаційного простору.

Завдання:

- отримання базових знань з концептуальних засад інформаційної безпеки;
- визначення життєво важливих інтересів громадян в усіх сферах діяльності суспільства й держави;
- розширення та систематизація знань щодо загроз національній безпеці в інформаційній сфері;
- набуття знань щодо основ забезпечення інформаційної безпеки;
- набуття знань з організаційно-правового забезпечення інформаційної безпеки України.

2.2. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Організаційно-правове забезпечення кіберзахисту» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені у профілі освітньо-професійної програми «Кіберзахист у сфері інформаційних технологій та кіберпростору» (від 11.09.2024 № 29/3/1/1-1276/ві), а саме:

ПРН 1	Застосовувати системний аналіз та синтез для вирішення завдань забезпечення національної безпеки.
ПРН 2	Застосовувати вітчизняний та зарубіжний досвід забезпечення національної безпеки з урахуванням теорії національної безпеки під час здійснення професійної діяльності.
ПРН 5	Розробляти та реалізовувати інноваційні проєкти у сфері національної безпеки з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.
ПРН 7	Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан безпекового середовища.
ПРН 9	Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці.
ПРН 10	Формувати елементи (складові) стратегії національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності) (кіберзахист, забезпечення державної безпеки в інформаційній сфері).
ПРН 11	Застосовувати загальну методологію, спеціальні методи і технології для розв'язання професійних задач у визначених законодавством сферах та за напрямками майбутньої діяльності.
ПРН 15	Управляти проведенням заходів у процесі забезпечення національної безпеки в різних умовах обстановки з використанням нових стратегічних підходів.
ПРН 17	Створювати та документально оформлювати організаційно-технічні та організаційно-правові моделі кіберзахисту, а також моделі захисту конфіденційності, організовувати та розробляти системи кіберзахисту у сфері інформаційних технологій та кіберпростору, здійснювати моніторинг та аудит інформаційної безпеки та кібербезпеки на підприємствах, установах та організаціях різних форм власності.
ПРН 20	Обґрунтовувати використання, впроваджувати та аналізувати кращі світові стандарти, практики з метою розв'язання складних задач професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.
ПРН 25	Аналізувати, розробляти і супроводжувати систему аудиту та моніторингу ефективності функціонування інформаційних систем і технологій, бізнес\операційних процесів у сфері інформаційної та\або кібербезпеки в цілому.
ПРН 26	Приймати обґрунтовані рішення з організаційно-технічних питань інформаційної безпеки та/або кібербезпеки у складних і непередбачуваних умовах, у тому числі із застосуванням сучасних методів та засобів оптимізації, прогнозування та прийняття рішень.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Семестр 1						
Змістовний модуль I. Концептуальні засади інформаційної безпеки та кібербезпеки						
Тема 1. Інформаційна складова національної безпеки України	16	4	4			8
<u>Лекція 1.</u> Інформаційна безпека як складова національної безпеки держави		2				
<u>Самостійна робота 1.</u> Місце і роль інформаційної безпеки в системі національної безпеки України						4
<u>Семінарське заняття 1.</u> Місце і роль інформаційної безпеки в системі національної безпеки України			2			
<u>Лекція 2</u> Поняття і сутність інформаційної безпеки держави, суспільства та особи		2				
<u>Самостійна робота 2.</u> Співвідношення безпеки держави, суспільства та особи в інформаційній сфері						4
<u>Семінарське заняття 2.</u> Суб'єкти, об'єкти та основні принципи інформаційних відносин (МК-1)			2			
Всього годин за модуль I	16	4	4			8
Змістовий модуль 2. «Інтереси держави в інформаційній сфері»						
Тема 1 Політико-правові аспекти формування інформаційного суспільства держави	8	2	2			4
<u>Лекція 1.</u> Загальна характеристика інтересів держави у сфері інформаційної безпеки		2				
<u>Самостійна робота 1.</u> Нормативно-правове визначення інтересів України у сфері інформаційної безпеки						4
<u>Семінарське заняття 1.</u> Шляхи досягнення національних інтересів в інформаційній сфері			2			
Тема 2. Інформаційна політика держави	16	4	4			8
<u>Лекція 1.</u> Інформаційна політика як засіб реалізації інтересів держави		2				
<u>Самостійна робота 1.</u> Засади державної інформаційної політики України						4
<u>Семінарське заняття 1.</u> Основи розвитку інформаційного суспільства в Україні			2			
<u>Лекція 2.</u> Політико-правові аспекти формування інформаційного суспільства		2				
<u>Самостійна робота 1.</u> Нормативно-правове забезпечення формування інформаційного суспільства в Україні						4

Семінарське заняття 1. Стратегія формування та розвитку єдиного інформаційного простору України (МК-2)			2			
Всього годин за модуль 2	24	6	6			12
Змістовий модуль 3. «Загрози безпеці держави в інформаційній сфері»						
Тема 1. Поняття та види загроз безпеці держави в інформаційній сфері	8	2	2			4
Лекція 1. Загрози національній безпеці держави в інформаційній сфері		2				
Самостійна робота 1. Наукові підходи до визначення видів загроз інформаційній безпеці						4
Семінарське заняття 1. Класифікація загроз інформаційній безпеці			2			
Тема 2. Інформаційні загрози людині	8	2	2			4
Лекція 1. Основні загрози безпеці людини від деструктивних інформаційних впливів		2				
Самостійна робота 1. Історичні аспекти інформаційної безпеки людини						4
Семінарське заняття 1. Вплив на людину окремих фізичних факторів інформаційного простору (МК-3)			2			
Всього годин за модуль 3	16	4	4			8
Змістовий модуль 4. «Основи забезпечення інформаційної безпеки»						
Тема 1. Забезпечення інформаційної безпеки держави	16	4	4			8
Лекція 1. Забезпечення інформаційної безпеки як функція держави		2				
Самостійна робота 1. Самоорганізаційні тенденції розвитку інформаційного суспільства в Україні (незалежні від діяльності державних органів)						4
Семінарське заняття 1. Роль та місце забезпечення інформаційної безпеки у системі функцій держави			2			
Лекція 2. Структурно-функціональний аналіз системи забезпечення інформаційної безпеки держави		2				
Самостійна робота 2. Функції держави щодо захисту інформаційного простору						4
Семінарське заняття 2. Функції складових системи забезпечення інформаційної безпеки держави (МК-4)			2			
Всього годин за модуль 4	16	4	4			8
Змістовий модуль 5. «Організаційно-правові засади забезпечення інформаційної безпеки України»						
Тема 1. Система суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки України	78	4	14			60

<u>Лекція 1.</u> Роль і місце центральних органів виконавчої влади України у забезпеченні інформаційної безпеки		2				
<u>Самостійна робота 1.</u> Діяльність Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі щодо забезпечення інформаційної безпеки						20
<u>Семінарське заняття 1.</u> Завдання центральних органів виконавчої влади України у сфері інформаційної безпеки			2			
<u>Лекція 2.</u> Місце правоохоронних органів та спецслужб України у системі забезпечення інформаційної безпеки держави		2				
<u>Самостійна робота 2.</u> Розмежування повноважень МВД, СБУ, МОУ та ДССЗІ у системі забезпечення інформаційної безпеки держави						20
<u>Семінарське заняття 2.</u> Особливості діяльності спецслужб та правоохоронних органів у сфері забезпечення інформаційної безпеки			2			
<u>Самостійна робота 3.</u> ЗМІ як суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки						20
<u>Семінарське заняття 3.</u> Роль та місце інститутів громадянського суспільства у системі забезпечення інформаційної безпеки України			2			
<u>Семінарське заняття 4.</u> Роль нормативно-правової складової у системі забезпечення інформаційної безпеки держави			2			
<u>Семінарське заняття 5.</u> Роль нормативно-правової складової у системі забезпечення інформаційної безпеки суспільства, особи			2			
<u>Семінарське заняття 6.</u> Питання забезпечення інформаційної безпеки у законах України			2			
<u>Семінарське заняття 7.</u> Модульна контрольна робота 5			2			
Всього годин за модуль V	78	4	14			60
Всього годин за навчальну дисципліну	150	22	32			96
Підсумковий контроль (екзамен)						

Організаційно-методичні вказівки до проведення навчальних занять та контрольних заходів: *при проведенні в режимі офлайн планувати проведення практичних занять в центрі кібербезпеки.*

4. Основні методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни передбачено застосування наступних форм.

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований та систематизований виклад певного наукового або науково-педагогічного питання, ілюстрований засобами наочності та демонстрацією результатів досліджень.

Лекція є одним із основних видів і, водночас, методів проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Вона закладає основи наукових знань, визначаючи напрям, основний зміст та характер усіх видів навчальних занять, а також, головним чином, самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Практичне заняття – форма навчального заняття, на якому у здобувача вищої освіти під керівництвом викладача формуються вміння та навички практичного застосування теоретичних положень навчальної дисципліни шляхом виконання здобувачем вищої освіти відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в аудиторії, оснащеною комп'ютерною технікою та технічними засобами навчання.

Практичне заняття включає в себе: проведення викладачем контролю знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти, постановку загальної проблеми (завдання) та її обговорення за участю здобувачів вищої освіти, розв'язування завдань та їх обговорення, виконання контрольних завдань, їх перевірку та оцінювання викладачем.

Консультація – форма навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує від викладача відповіді на конкретні запитання або пояснення окремих теоретичних положень та їх використання на практиці.

Самостійна робота забезпечується навчально-методичними засобами, передбаченими для вивчення навчальної дисципліни: підручниками, навчально-методичними посібниками, конспектами лекцій, практикумами, електронно-обчислювальною технікою тощо.

Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися в бібліотеці, комп'ютерному класі.

Форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- виконання різних за формою і змістом завдань;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до поточного, модульного та підсумкового контролю знань;
- пошук та огляд літературних джерел за проблематикою навчальної дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (написання курсової роботи);
- аналітичний розгляд наукової публікації тощо.

Під час вивчення початкової дисципліни «Організаційно-правове забезпечення кіберзахисту» використовуються такі методи навчання:

– під час проведення лекційних занять – лекція-діалог, бесіда, а також наочних методів навчання, зокрема використання мультимедійних презентацій. Передбачено застосування таких методів формування пізнавального інтересу як навчальні дискусії;

– під час проведення практичних занять – використання роздаткового матеріалу, нормативно-правові акти.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,6
Підсумковий контроль (ПК)	0,4

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою:
 $ПСО=К+ПК$

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Мак кількість балів	Вид навчальної роботи	Мак кількість балів
1 семестр			
Модуль №1 «Концептуальні засади інформаційної безпеки та кібербезпеки»		Модуль №2 «Організаційно-правові засади забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки України»	
Виконання та захист практичного заняття 1	5	Виконання та захист практичного заняття 6	5
Виконання та захист практичного заняття 2	5	Виконання та захист практичного заняття 7	5
Виконання та захист практичного заняття 3	5	Виконання та захист практичного заняття 8	5
Виконання та захист практичного заняття 4	5	Виконання та захист практичного заняття 9	5
Виконання та захист практичного заняття 5	5	Виконання та захист практичного заняття 10	5

<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 15 балів</i>		<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше 15 балів</i>	
Виконання модульної контрольної роботи №1	15	Виконання модульної контрольної роботи №2	15
Усього за модулем №1	40	Усього за модулем №2	40
Усього за модулями №1, №2			80
Екзамен			20
Усього за дисципліною			100

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю 48 балів.

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок. Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.</i>
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками. Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна</i>
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок. Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.</i>
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків. Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння</i>

		основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки : Підручник / М. В. Гуцалюк, А. І. Марущак, Д. С. Мельник [та ін.] ; За заг. ред. Присяжнюка М.М. - Київ : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2023. - 320с.
2. Інформаційна безпека: підручник / [В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська та ін.]; під ред. В. В. Остроухова. – К.: Ліра-К, 2021. – 412 с.
3. Вплив викликів інформаційної безпеки на систему інформаційного права : Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр / К. О. Дзюбенко ; НА СБУ; Кафедра цивільно-правових відносин. - К., 2021. - 91с.
4. Основи кіберпростору, кібербезпеки та кіберзахисту : Навч. посібник / В. М. Богуш, В. В. Богуш, В. Д. Бровко [та ін.]. - К. : Ліра-К, 2020. - 554с.

Допоміжна література:

5. Моделювання системи безпеки критичної інфраструктури. Modeling of security systems for critical infrastructure facilities : Monograph / Edited by Serhii

Yevseiev, Ruslan Hryshchuk, Kateryna Molodetska, Mariia Nazarkevych. - Харків : Technology Center, 2022. - 196с.

6. Кібербезпека "суспільства знань" : Монографія / О. Д. Довгань, А. В. Тарасюк, Т. Ю. Ткачук. - К.; Одеса : Фенікс, 2021. - 176с.

7. Організація та управління служби захисту інформації : Практикум / О. В. Шепета. - Київ : НА СБУ, 2021. - 48с. - Видавництво НА СБУ

8. Засоби та технології забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства, держави в епоху глобалізації : Кваліфікаційна робота: галузь знань – 07 Управління та адміністрування; спеціальність – 073 Менеджмент; освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр / О. О. Савчук; НА СБУ; ННІ ІБ; Спеціальна кафедра №31. - К., 2020. - 68с. - (На правах рукопису)

Інформаційні ресурси:

- www.zakon.rada.gov.ua
- www.president.gov.ua
- www.dstszi.gov.ua
- www.zdp.org.ua
- www.cert.gov.ua
- www.bezpeka.net
- www.nkrz.gov.ua

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни:

<https://moodle.academy.ssu.gov.ua>

(офіційний вебсайт НА СБУ / платформа дистанційного навчання / електронний ресурс навчально-наукового інституту, кафедри, бібліотеки тощо)

7. Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни

№ п/п	Дата, номер протоколу засідання кафедри (спільного засідання кафедр)	Рішення за результатами перегляду	Підпис керівника кафедри
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

29/3/1/2-1266/61
10. 09. 2024